

Kroj

Elkroj

GLASILO DELOVNE ORGANIZACIJE
„ELKROJ“ MOZIRJE

Številka 4
Leto 1983

Glavni urednik: Vida Skok
Naklada: 720 izvodov
Tisk: Grafika Prevalje
S sklepom št. 421-1/72 z dne 13. 1. 1977
oproščeno plačila prometnega davka.

SREČO SI USTVARIMO SAMI!

„Sreče človeku ne more dati niti država niti sistem niti politična partija. Srečo si lahko človek ustvari samo sam. Avantgardne sile socializma in socialistična družba imajo potemtakem lahko samo en cilj — da glede na možnosti danega zgodovinskega trenutka ustvarjajo razmere, v katerih bo človek kar najbolj svoboden pri takšnem osebnem izražanju in ustvarjanju, da bo lahko — na podlagi družbene lastnine proizvodnih sredstev — svobodno delal in ustvarjal za svojo srečo. To je samoupravljanje.“ (E. Kardelj).

Globok smisel zgoraj izrečene misli bi moral prevevati slehernega delavca naše delovne organizacije, pa ne samo naše. V vseh ustvarjalcih samoupravne socialistične družbe, v naši zavesti in podzavesti, bi morale nenehno živeti te misli, da bi jih vsakodnevno spreminjali v dejanja. Gledano dolgoročno, nam resnično nihče ne more pokloniti sreče, ustvarimo si jo lahko sami z našim delom, združenim z drugimi delovnimi ljudmi.

Včeraj smo bili majhen kolektiv majhne krojaške delavnice. Ker smo bili vztrajni tudi v težkih časih, ker smo razmišljali o naši prihodnosti, smo se nenehno razvijali in postali 630 članski kolektiv. Najmanj 400 delavcev po celotni SFRJ od Strumice, Metkovića, Nikšića, Zrenjanina, Paraćina in Mislinje dela skupno z našim kolektivom za tržne potrebe Elkroja. 1000 članski kolektiv smo torej, kar je za OZD konfekcijske stroke relativno veliko in nismo več majhen kolektiv. Kaj to pomeni, če gledamo z vidika naših nadaljnjih razvojnih možnosti, našega odnosa do dela in našega odnosa do strokovnega dela? Z rastjo kolektiva smo morali spreminjati svoje navade in nenehno smo prihajali do novih spoznanj. Novi strokovni delavci v sodelovanju s kolektivom so prinašali nova spoznanja in prihajali do novih spoznanj na tehnično-tehno-

loškem, kakor tudi na drugih področjih dela, kjer moramo posebno izpostaviti področje marketinga. Danes delamo s približno 300 OZD, ki imajo v svoji sestavi 1500 prodajal po celotni SFRJ, imamo pa tudi večjo količino inozemskih ponudb za naše delo, kot so naše proizvodne zmogljivosti. Delež Elkroja na domačem trgu se je v tem letu povečal in znaša približno 6 %, kljub temu, da smo v tem letu bistveno povečali izvoz na konvertibilna tržišča. Že zdavnaj smo spoznali, da so občinske in republiške meje preozke za razvoj sodobne proizvodnje. Spoznavamo, da je večji dohodek možno doseči le s primerno veliko serijo, ki pa največkrat zahteva vsaj jugoslovansko tržišče, če ne celo širši ekonomski prostor. Ime, ki smo si ga ustvarili z našim delom na tržišču, naše delovne navade in tehnično-tehnološke sposobnosti so

postale vabljive za mnoge OZD po SFRJ. Glede na to, da se ta interes prekriva z našimi interesi glede nadaljnega razvoja, na tistih področjih, kjer je dovolj delavcev, smo na razvoju proizvodnih zmogljivosti izven občine Mozirje naredili prve korake in snujemo nove. Za nove korake bo nujno potrebna smelost in samoupravna zrelost celotnega kolektiva Elkroja. Vodilni in drugi strokovni delavci bodo lahko uresničili največje zamisli le ob enotnosti in podpori celotnega kolektiva. Tuje nam mora biti vse, kar

ni samoupravno. Smatramo, da ni naloge oz. problema, ki ga ne bi mogli razrešiti na samoupravni način, to pa smo v preteklosti velikokrat dokazali. V prihajajočem letu želim vsem delavcem Elkroja in njihovim svojcem veliko sreče, koliko je bomo v resnici deležni, bo v veliki meri odvisno od nas samih, saj smo vendar sami skupno z drugimi delavci, svoje sreče kovači.

direktor DO
Ivan Kramer

Dolgoročne razvojne možnosti in omejitve

DO „ELKROJ“

ELKROJ Mozirje se je v zadnjih nekaj letih hitro razvijal tako, da se po realizaciji in proizvodnih zmogljivostih uvršča med večje konfekcijske organizacije združenega dela. Kljub temu, da ni bil v preteklosti s svojo osnovno dejavnostjo nikoli „ljubljenec“ države, zaradi tega tudi ni imel nobenih priorit, je z nadpovprečnim razvojem osvajal tako domači kakor tudi tuji trg. S kontinuirano modernizacijo tehnološke opreme ter s pravilnim odnosom in posluhom do zahtev domačega in tujega trga je ELKROJ dosegel, da je njegovim proizvodom zagotovljen plasman. Kvaliteta proizvodov in visoka stopnja poslovnosti bosta tudi v prihodnjih obdobjih osnovno vodilo Elkrojeve poslovne politike.

Na podlagi srednjeročnih in dolgoročnih študij o porabi proizvodov težke konfekcije v Jugoslaviji, objavljenih v „Dolgoročnem razvoju industrije Jugoslavije 1981 — 2000“, katerega je izdelal Institut za ekonomiko industrije iz Beograda, 1981, predvidevamo, da bo ELKROJ ostal v tem obdobju ozko specializirani proizvajalec dveh ali treh vrst artiklov s področja težke konfekcije. Osnovni program bo slejkoprej predstavljala proizvodnja hlač (80 %), proizvodnja novih artiklov, kot so na primer ženska krila ter proizvodnja nekaterih športnih artiklov za smučanje, tenis in podobne športne pa bo v odvisnosti od količinske proizvodnje hlač.

V dosednji aktivnosti na področju specializirane proizvodnje moških hlač je ELKROJ razvil 110 različnih tipov hlač, od katerih jih je plasiral v trgovino od 60 do 70. V naslednjih letih bodo kreatorji še naprej pospešeno razvijali nove tipe hlač, predvsem ženskih in hlač iz športnega programa (smučanje, prosti čas).

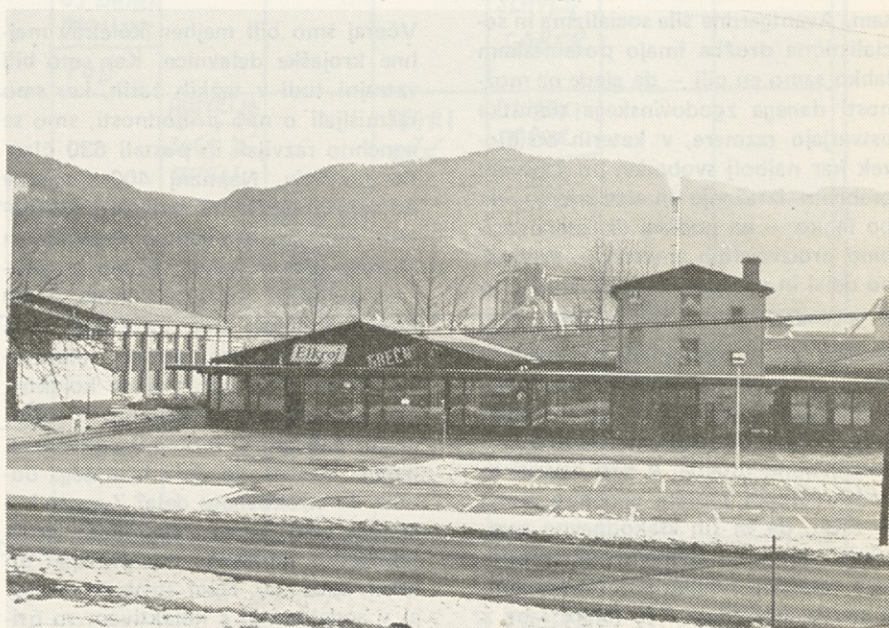
Kljub skokovitemu količinskemu porastu izvoza v zadnjih štirih letih (ind. 334) je bila prodajna politika Elkroja usmerjena prvenstveno na domači trg. Razmerje prodaje med domačim in tujim trgom se giblje v razponu 70 : 30, predvidevamo pa, da bo to razmerje leta 1990 že izenačeno.

Bolj ko se bodo tudi druge organizacije združenega dela vključevale v izvoz, manj pomembno bo postajalo domače tržišče gledano z vidika nadaljnega razvoja oziroma upravičenosti izgradnje novih kapacitet. Doslej smo dostikrat slišali zlasti za tekstilno in konfekcijsko industrijo, da so kapacitete predimenzionirane. Pri tem se največkrat ni reklo v odnosu na kaj je ta industrija predimenzionirana, v mislih pa so imeli vedno le tržišče Jugoslavije.

V kolikor bi imeli v mislih evropsko in svetovno tržišče prav gotovo ne bi prišli do zaključkov o predimenzioniranosti pač pa bi prišli prej do zaključkov o neizkoriščenosti zmogljivosti glede na to, da živimo in delamo na obrobju velikih tržišč visoko razvitih dežel. Izdelki obravnavanih panog so take narave, da stroškovno prenesejo relativno dolge transportne poti. Osvajati je torej možno bližnja pa tudi oddaljenejša tržišča. Pripomniti velja, da imamo v prvi vrsti komparativne prednosti v onih deželah z visokim življenjskim standardom in torej relativno visokimi osebnimi dohodki. Ob nekajkrat nižjih osebnih dohodkih pri nas in ne tako različni oziroma manj uspešni produktivnosti dela bomo lahko s tujimi partnerji našli računico kot enega izmed bistvenih pogojev za dolgoročno poslovno sodelovanje.

Proizvodne zmogljivosti Elkroja že nekaj let ne zadostuje oziroma ne pokrivajo zahtev domačega in tujega trga, zato že več kot pet let razvijamo kooperacijsko proizvodnjo pri drugih konfekcijskih organizacijah združenega dela. Udeležba kooperacijske proizvodnje s skupni proizvodnji stalno narašča, v prihodnjem dolgoročnem obdobju pa se bo gibala med 30 ali 40 %.

Poslovni in drugi interesi narekujejo Elkroju, da združuje sredstva in delo tudi v take kooperantske delovne organizacije, ki so se pripravljene v naslednjih letih čvrsteje povezati v poslovni sistem Elkroja kot njegov organizacijski del. V tem primeru bo seveda delež kooperacijske proizvodnje v skupni proizvodnji nazadoval, porasel pa bo delež lastnih zmogljivosti.

Elkroj danes. Njegova prihodnost je odvisna od gospodarjenja in zavestnih odločitev nas vseh

V obdobju do leta 2000 pričakujemo, da bo ELKROJ realiziral relativno visoko stopnjo rasti proizvodnje in sicer do leta 1990 od 5–6 %, od leta 1991 do leta 2000 pa 3–4 %. Po posameznih letih bo znašala proizvodnja:

1981 – 1.050.000 enot
1985 – 1.500.000 enot
1990 – 2.400.000 enot
2000 – 3.400.000 enot

Struktura namembnosti proizvodnje se bo do leta 2000 bistveno spreminjala v primerjavi s preteklim srednjeročnim obdobjem, predvidena dinamika pa bo takale:

Leto	domači trg	izvoz
1981	83 %	17 %
1985	55 %	45 %
1990	50 %	50 %
2000	45 %	55 %

Dolgoročni plan razvoja tekstilne in oblačilne industrije Jugoslavije predvideva za obdobje 1981 – 2000 tendenco zniževanja koeficienta elastičnosti potrošnje tekstila in tekstilnih izdelkov v razmerju na dohodek oziroma osebno potrošnjo. Potrošnja tekstila bo v Jugoslaviji porasla od 11,0 kg v letu 1980 na 12,5 v letu 1985, na 13–14 kg v letu 1990 in na 15–16 kg v letu 2000. Na podlagi navedenih predpostavk predvidevamo, da bo delež Elcroja v proizvodnji hlač narasel na domačem trgu v prihodnjih obdobjih na okoli 8 %.

Uspešno realizacijo zastavljenih ciljev pa bo v veliki meri pogojeval uvoz sredstev za delo ter določenih vrst osnovnih surovin in pomožnega materiala. Zaradi tega postaja izvoz v obliki predelave na zahodno konvertibilno tržišče, ter klasični izvoz na vzhodno klirinško tržišče eden od bistvenih faktorjev razvoja Elcroja. Iz tabele je razvidno, da bo delež izvoza permanentno rasel najbolj v obdobju do leta 1990, medtem ko bo v letu 2000 le-ta že večji od deleža za doma-

či trg. Klasični izvoz na tržišče vzhodnih dežel kot so ČSSR, NDR in Bolgarija pa se bo gibal v vrednosti blagovnih menjav.

Dolgoročni plan razvoja oblačilne industrije Jugoslavije nakazuje nujnost po uvajanju visokoproduktivne in avtomatizirane opreme v tehnično–tehnoški proces tekstilne in oblačilne industrije. Ravno na tem področju pa predvidevamo, da bo prihajalo v prihodnosti do večjih težav, saj je domača industrija sposobna za dobavo in servisiranje le okoli 3 do 5 % opreme za Elcrojevo proizvodnjo. Slejkoprej bo ELKROJ vezan pri nabavi sodobne konfekcijske opreme kakor tudi pri zagotavljanju rezervnih delov za to opremo izključno na uvoz iz zahodnega konvertibilnega območja. Zaradi intenzivnega izkoriščanja opreme se le-ta amortizira tako tehnično kakor tudi ekonomsko najkasneje v petih letih, čemur je ELKROJ v preteklosti in bo tudi v prihodnosti prirejal stopnje odpisovanja. Elektronika si tudi pri konfekcijski opremi utira svojo pot. Ugotavljamo, da ELKROJ razpolaga trenutno le z okoli 2 % avtomatiziranih delovnih priprav, 8 % polavtomatiziranih, kar 90 % pa je takih delovnih

priprav, katerim je treba ročno streči. Zaradi specifičnosti proizvodnega procesa, ki zahteva za vsako operacijo šivalni stroj, se navedena struktura v prihodnjem obdobju ne bistveno menjala. Procent avtomatiziranih delovnih priprav bo porasel na okoli 7 % z nabavo avtomatov za posamezne ključne operacije (specialni šivalni stroji, ki opravljajo več operacij hkrati), najpomembnejša investicija v opremo pa bo vsekakor nabava računalniške opreme za krojenje. Smotnost nabave relativno dragega računalnika za fazo krojenja vidi ELKROJ prvenstveno v 3 do 5 % prihrankih pri materialu v primerjavi s sedanjim ročnim krojenjem. Poudariti je treba, da predstavlja material v lastni ceni proizvoda preko 50 % vrednosti, zato je vsak procent prihranka veliki prispevek k iskanju in aktiviranju notranjih rezerv.

Vzporedno z uvajanjem računalnika v tehnično–tehnoške procese bo ELKROJ v prihodnjem obdobju pospešeno uvajal in razvijal avtomatsko obdelavo podatkov tudi na drugih področjih poslovnega sistema kot so komerciala, računovodstvo, finance in splošna statistika.

Peter Širko

V LETU 1984 PROIZVEDLI ŽE 1 530 000 KOM. HLAČ

Novo leto je pred vrati, želje, hotenja in s tem načrti za prihodnje koledarsko leto tudi. Vsekakor so nam podlaga za gospodarjenje v prihodnjem letu dokumenti kot so zvezna, republiška in občinska resolucija s spremljajočimi dokumenti, ki se sprejemajo zadnje dni v letu, zato bo nanje za dokončno formulacijo letnih načrtov treba še počakati. Vsekakor pa so nekateri pogoji gospodarjenja že znani in na osnovi le-teh so izdelane tudi predpostavke za letni načrt naše DO.

Tako načrtujemo za leto 1984 proizvodnjo 1.530.000 kom hlač, od tega 1.000.000 kom za potrebe domačega trga, 430.000 kom za izvoz na konvertibilno in 100.000 kom za izvoz na klirinško področje.

V skladu s proizvodnim načrtom je zastavljen tudi plan prodaje. Tako naj bi bilo 39 % vseh za domači trg namenjenih proizvodov plasiranih na tržišča SR Slovenije in severne Dalmacije, 15 % v osrednji Hrvatski, 22 % v ožji Srbiji in Vojvodini, 14 % v BiH, Črni gori in južni Dalmaciji ter 10 % v Makedoniji in na Kosmetu. Največji delež v strukturi hlač še vedno predstav-

ljajo moške hlače, nato ženske in fantovske, najmanjši delež pa otroške in dekliske hlače.

Da bi lahko realizirali zastavljene cilje, bomo na novo zaposlili okrog 40 novih delavcev in razpisali 56 štipendij, od tega 43 na poklicni konfekcijski šoli (30 TOZD Mozirje, 13 TOZD Šoštanj), veliko pozornost pa bomo še nadalje posvečali izobraževanju ob delu in strokovnemu izpopolnjevanju delavcev. Zanimivo pri tem je, da se vedno bolj pojavljajo potrebe po zaposlovanju moške delovne sile.

Na področju investicij bomo v prihodnjem letu nadaljevali pričeto gradnjo toplovoda z Glina in z rekonstrukcijo likalnice. Prav tako se bodo nadaljevala dela pri adaptaciji proizvodnega obrata Luče in izgradnja nove proizvodne hale v Šoštanju. Poleg tega bomo v prihodnjem letu pričeli z urejanjem dokumentacije za novo skladišče gotovih izdelkov na Prihovi. Vsekakor bodo zastavljene naloge na področju investiranja zaradi zaostrenih predpisov zahtevale veliko truda.

Poleg omenjenih nalog bo potrebno še nadalje vso pozornost posvečati iz-

vozu na konvertibilno tržišče in poiskati možnosti za klasični način konvertibilnega izvoza ter plasmana na vedno bolj zanimivih tržiščih s klirinškim načinom plačila. Zastaviti bo potrebno tudi vse sile, da izboljšamo produktivnost, rentabilnost in ekonomičnost poslovanja. Zlasti pomembna pa je, predvsem zaradi problemov likvidnosti, krepitev lastne materialne osnove dela, torej namenjati več sredstev za razširjeno reprodukcijo. Ob doslednem izpolnjevanju zastavljenih nalog bomo lahko tudi izvajali primerno na-

grajevanje po delu. Zavedamo se namreč, da edino primerno nagrajevanje po delu ob dobrih ostalih rezultatih poslovanja stimulatивно deluje na večjo angažiranost pri opravljanju posameznih delovnih nalog, s tem pa je zagotovljen tudi nadaljnji uspešni razvoj DO. Pre-rasli smo namreč miselnost, da so osebni dohodki socialna kategorija in se vedno bolj zavzemamo za to, da je dobro delo tudi dobro nagrajeno. O dobrem delu pa pričajo doseženi rezultati poslovanja naše DO.

Vida SKOK

Ob dnevu republike, 29. novembru je TOZD Konfekcija Šoštanj prejela priznanje občine Titovo Velenje za dobre proizvodne in poslovne uspehe. Sodelavcem iz Šoštanja tudi mi iskreno čestitamo in želimo, da bi z uspehi nadaljevali!

V Odaku -BIH velika priložnost za ELKROJ

Pred nedavnim so nas obiskali ugledni predstavniki občine Odak iz republike Bosne in Hercegovine. Obiskala sta nas predsednik skupščine in predsednik izvršnega sveta. Pogovarjali smo se o izgradnji obrata za proizvodnjo hlač v Odaku in sicer v pretežni meri iz sredstev, ki jih OZD združujejo za razvoj manj razvitih republik in pokrajin.

Glede na velike tržne potrebe Elkroja za tovrstno proizvodnjo je smiselna

odločitev za izgradnjo takšnega obrata, za kar so na razpolago relativno velika sredstva po ugodnih plačilnih pogojih.

Razumljivo je, da se bomo o tej pomembni odločitvi še temeljito pogovorili na naših samoupravnih organih in tudi na zborih delavcev.

Prepričani smo, da bo sprejem in realizacija te odločitve ugodno vplivala na naš nadaljnji razvoj in predvsem na kvaliteto kooperacijske proizvodnje.

IMENOVANJE VODJE KOMERCIJALNEGA SEKTORJA

Delavski svet Delovne skupnosti skupnih služb je na seji, dne 8/12-1983 imenoval za vodjo komercialnega sektorja Kosto Milanov, ekonomista, ki je doslej opravljal dela in naloge trgovskega zastopnika za območje SR Srbije. Pri Elkroju je zaposlen od leta 1973 dalje, svoje delo pa je ves čas uspešno opravljal.

K imenovanju mu čestitamo in želimo mnogo delovnih uspehov!

NOVOSTI IZ TEHNOLOGIJE KONFEKCIJE

KVALITETNO PROIZVAJATI, NE KONTROLIRATI

Širom po svetu se proizvaja več oblačilnih komadov, kot jih lahko sprejme trg. Zahteve kupcev se stalno stop-

njujejo. Iz tega izhaja, da morajo konfekcionarji uporabiti vse svoje zmožnosti, da bi prevladali na tržišču.

Problem se predstavlja trodimenzionalno:

— cenenost blaga

— spoštovanje obljubljenih terminov
— nivo kvalitete

Če se artikel postavlja z izključno kvaliteto, to ne sme pomeniti, da lahko preostala dva problema izpustimo izpred oči.

Kako lahko definiramo pojem kvalitete?

Odgovor se glasi zelo enostavno: kvaliteta nam ni podarjena, temveč se mora vsak dan na novo priboriti.

Povsod, kjer se proizvaja, so tudi problemi s kvaliteto. Ta problem je prisoten v vseh branžah.

Po neki definiciji je kvaliteta proizvoda stopnja uporabnosti le-tega. Toda ta definicija ima več alternativ — npr. avto — kaj je uporabna vrednost avtomobila? Transport? Prestiž? Hobi? Šport? Služenje denarja? Vlaganje denarja v nekaj? Morda od vsakega po nekaj.

Povsod, kjer se dnevno proizvaja veliko avtomobilov, pride iz proizvodnje kakšen komad, ki nima prave vrednosti — ni kvaliteten. Ena naprava, ki dnevno obreže, zvrta, štanca, na stotine delov avtomobila, včasih odpove. Vsak del ima torej toleranco. Določen procent primerkov pade pod kritično mejo.

Sledeči rizik leži v materialu. Največji, nev kalkularan rizik pa leži v človeku, ki te dele obdeluje, preizkuša, spaja.

Obllačilna industrija ima to prednost, da lahko uporabi različne materiale in da imajo njeni konstruktorji možnost konstruktivno razmišljati in — če sploh — po drugi strani, vključujejo svoje lastne ambicije.

Razmislimo, kaj je v konfekciji pogosto nepravilno zastavljeno.

Ali veste, kaj pravzaprav dela vaš sodelavec, ki je nagrajen iz naslova „kontrola kvalitete“?

Izhajamo iz tega, da je končna kontrola osem ur na dan zaposlena s tem, da išče napake. Da bi se osvobodili tega mišljenja, moramo pogledati rezultate multimomentne študije.

1. tabela kaže analizo, ki je izdelana v neki veliki proizvodnji ženske konfekcije.

1. Analiza dejavnosti končne kontrole

Faza	posneto stanje		min/ dan	čez 5 mesecev		
	štev. primerov	%		štev. primerov	%	min/ dan
1. odrezovanje niti	502	20,7	99	167	6,4	30
2. kontrola (vizuelna)	237	9,8	47	611	23,4	113
3. kontrola (vizuelna in ročna)	247	10,2	49	488	18,7	90
4. odstranjevanje nalepk	179	7,4	36	164	6,3	31
5. snemanje in obeš.	256	10,6	51	152	5,8	28
6. odstranjevanje malih nalepk	94	3,9	19	136	5,2	25
7. označev. napak	82	3,4	16	83	3,2	15
8. vračanje komadov	184	7,6	36	135	5,2	25
9. čiščenje madežev	276	11,4	55	37	1,4	6
10. kontrola mer	150	6,2	30	397	15,2	73
11. razporejanje in ostalo	223	8,8	42	240	9,2	44
SKUPAJ:	2430	100	480	2610	100	480

Če ste opazili, so samo dejavnosti pod točkami 2, 3 in 10 neizbežne za sigurnost kvalitete, to pomeni, da naš sodelavec samo 2 do 8 ur dnevno opravlja svoje osnovno opravilo.

Opravila, navedena v zgornji tabeli, bi bilo tudi pri nas potrebno analizirati.

Po prvem šoku ob pregledu rezultatov, bi bilo treba točko za točko iskati izboljšave in jih potem izvesti. Uspeh je lahko sličen primerjalnim rezultatom iz predhodne tabele – po petih mesecih. Opazovane morajo biti te iste osebe, v isti delovni organizaciji, pri istem proizvodnem programu. Osnovni cilj je, da od navedenih faz dela od 2 koristnih ur pridemo na 4,5 ur dnevno, to pomeni, da podvojimo možnost odkrivanja napak.

V praksi lahko to pomeni, da se stopnjuje procent popravila v proizvodnji na račun manjšega števila reklamacij kupcev.

Vendar pa nas uničeni komadi in popravilo v proizvodnji letno stane milijone. Če se ta strošek doda drugim fiksnim stroškom, se vrednost le-teh zelo poveča. Zato se bolj izplača izhajati iz vzrokov za napake.

KVALITETA STANE MANJ

Avtor knjige "Priročnik o preprečevanju napak za vodilne delavce" – Philip B. Crosby – izpostavlja naslednji dve osnovi za nastajanje napak:

1. pomanjkanje znanja
2. pomanjkanje pazljivosti

Pomanjkanje znanja se lahko odkriva, obstoja pa tudi veliko možnosti za odstranitev tega vzroka:

1. prenašanje znanja izkušene vodilne

delovne moči na sodelavce preko internih seminarjev

2. predavanje zunanjih specialistov
3. šolanje delavcev na raznih tečajih

Pomanjkanje pazljivosti je veliko težje odkriti in ga izključiti.

Pomanjkanje pazljivosti in enakopravnost sta sorodni. Tega problema se je treba vztrajno lotiti.

Večina ljudi, bi rada dosegla dobro delo in zato zahtevajo, da se jasno pove, kaj je dobro delo. To izhaja iz tega, da se izdelajo in izpostavijo meje tolerance po posameznih fazah dela, tako, da vsak delavec za svoje delo ve, kaj se šteje pod napako.

Odgovor na vprašanje, kaj napaka v točno določenem primeru je, je težji,

kot ga jemljemo. Velja namreč, da je treba izravnati interese prodaje, nabave in tehnične zmožnosti ter kalkulacijo strokov.

Odgovor – vedno kompromis – mora biti jasen.

Pri kontroli mer ne gre brez določenih toleranc.

Ko smo kot prvo potegnili črto med dobrim in slabim, sledi naslednji korak. Delavce je potrebno navaditi na misel – delati brez napak z motom "naredi takoj pravilno".

To je naloga predpostavljenih. Tu se mora delovati taktno. Preko spoznavanja dobrega učinka in preko konstruktivne kritike pri slabem učinku, morajo vsi predpostavljeni naglasiti, da pričakujejo ob dobrem učinku tudi kvalitetno delo. Uspeh je toliko bolj siguren, kolikor vodilna ekipa prednjači v dobrem vzgledu.

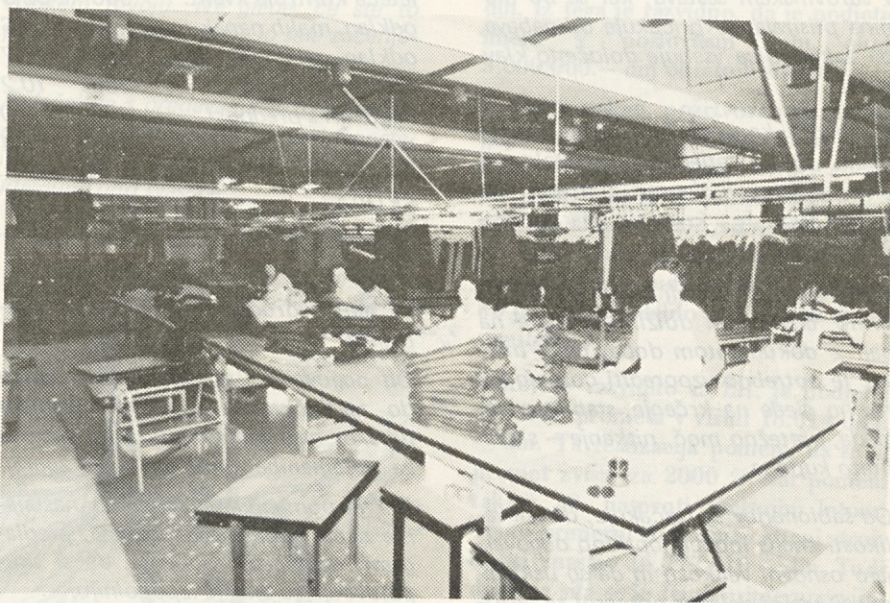
"NAREDI TAKOJ DOBRO!" POME NI "PREPREČI NAPAKO"

Kdor hoče preprečiti napako, mora poznati „nevarna mesta“ v svoji delovni organizaciji.

Ocenjuje se, da se z odkrivanjem "nevarnih mest" in šolanjem delavcev postavljajo nevarna mesta za napake pod lupo:

- pomanjkljive informacije
- slaba sredstva dela
- nasprotujoča se mnenja kadilne ekipe
- nasprotovanja v sodelovanju
- nezadovoljstvo
- lastna nesigurnost pri delu
- pomanjkanje poznavanja
- privatni vplivi

Ste opazili, kako se odkrivajo nevarne točke?

Leto 1984 „LETO KVALITETE“ tudi za našo DO

Cilj je sigurnejša kvaliteta, ki ni več dosežena preko kontrole kvalitete po stari šoli, marveč pojavljene napake odkriti, odstraniti in mnogo tega preprečiti.

Veliko bolj se mora iskati vzroke napak in predvzemati mere, da se napake preprečijo.

In s tem je jedro problema odkrito.

“Os” se mora vstaviti tam, kjer se proizvod razvija. Delovni nalogi morajo biti razpisani tako, da dajejo pravočasne informacije tja, kjer se proizvaja.

V nadaljevanju bomo v hodu skozi moderno delovno organizacijo funkcije posameznih služb za preprečevanje napak postavili pod lupo.

V vzorčnem oddelku vlada — upamo — posebno umetniško vzdušje. Od tu razvitih artiklov se pričakuje uporabna vrednost in tu je skretnica za množično proizvodnjo artiklov. Dobro je, če lahko ugotovimo, da se tu zaposlene osebe ne zanimajo samo za dizajn in barve, ampak tudi za širine tkanin, realnost, prilagojenost proizvodnji.

Že tu se pričakuje odgovor na vprašanje, s katerim strojem in kakšno iglo se bo obdeloval zelo občutljivi tankonitni jersey, še preden bo iz tega materiala izdelan model prišel v kolekcijo in da se bo moč vezave ene tkanine poznala prej, preden se bodo v opis modela vnesla širina šivov in ostala navodila za obdelavo.

Nabavna služba bi morala dati pomembnim dobaviteljem informacije zaradi tega bi morala biti npr. kot opomba v zaključnici na temno modre gumbe: “Pazi, ti gumbi se ne smejo razbarvati, ker so namenjeni za svetlo bluzo.”

Če se ve, da se mora “tkaninar” točno držati predpisanega procenta sintetike v surovinskem sestavu, ker se bo tkanina plisirala, se pričakuje od nabave, da zaključnica vsebuje določeno klavzulo.

V vhodni kontroli mora biti poznan način dela statistične kontrole, ki omogoči dovolj sigurno kontrolo materiala tudi, če v krojlnici že kar čaka jo na ta material.

Razen tega ni dovolj samo vzporediti širino tkanine in dolžino tkanine na bali z dokumentom dobavitelja, marveč je potrebno vzporediti dospelo surovino glede na krčenje, stabilnost izgleda, pretežno moč, nitkanje — s kvaliteto kupona.

Od šablonarjev se pričakuje, da vse velikosti enega modela optično odgovarjajo osnovni velikosti in da so usklajeni vsi krojni deli ter primerni za proizvodno delo. Npr. enako izpeljane kon-

ture v vseh velikostih, vzporedno dodani šivi — da niso različni od enega do drugega šablonerja.

Priprava dela ima svoje mesto navezano za konstrukcijski oddelek. Neoviran tok informacij med tema dvema področjima je pozitiven. V tej prekrtnici za važne informacije ima vsaka napačna informacija kot posledico napako v proizvodnji.

V šivalnici so posebej interesantni obratovodje in skupinovodje (ravno tako v krojlnici in likalnici).

Obratovodje in skupinovodje so prvi v verigi vodilne ekipe, ki ima vpliv na preprečevanje napak. Le-ti so v stalnem kontaktu s produktivnimi delavci in imajo zato trajen vpliv na proizvodnjo. Le-ti so odgovorni za kvaliteto gotovih izdelkov njihove skupine. Kako bodo kos tej nalogi, je odvisno od stopnje njihovega znanja.

V šivalnici, če si lahko zamislimo, imajo skupinovodje mnenje, da bodo za odgovarjajočo kvaliteto poskrbeli z letečo kontrolo.

Predstava o kvaliteti se ne razlikuje med skupinovodnji, tehničnim vodstvom in prodajo. Težav pri presoji kvalitete torej ni. Očitki so merljivi ali definirani kot napake. Trudijo se za proizvodnjo modelu identičnih proizvodov, čisto izdelavo in točnost mer, za kar vršijo kontrolo v vsaki prosti minuti.

Naslednja analiza s pomočjo MTO metode prikazuje dejavnost skupinovodij. V povprečju se 2,5 ure dnevno porabi za kontrolo in le nekaj več kot pol ure za dajanje navodil in trening. Izgubi se povprečno ene ure za dodelavo zaradi netočnega krojenja (vnesti, pozabljene zarezke popraviti netočno številčenje itd.).

ANALIZA DEJAVNOSTI SKUPINOVODJE PRED ZAČETKOM UVAJANJE NOVIH METOD V PRIMERJAVI Z REZULTATI PO 2 MESECIH

MTO — rezultat pri skupinovodjih:

dejavnost	posneto stanje			čez 2 meseca		
	število zapažanj	%	min./dan	število zapažanj	%	min./dan
vodenje učinka dajanje navodil, trening	133	7,2	34	177	8,8	42
dodelava krojenja	142	7,7	37	788	39,2	189
oskrbovanje delav. (z delom, sukancem, iglami)	197	10,7	51	98	4,9	24
odpravljanje manjših okvar strojev	63	3,4	16	48	2,4	12
leteča kontrola kvalit.	52	2,8	13	64	3,2	15
odklan. malih napak	588	32,3	156	283	14,1	67
odklan. ozkih grl	84	4,6	27	82	4,1	19
delovni dogovori	104	5,7	27	84	4,2	20
dogovori s predpost.	186	10,2	50	124	6,2	30
ostalo	128	7,0	33	114	5,7	27
	153	8,4	41	145	7,2	35
SKUPAJ:	1830	100	480	2007	100	480

Na tem področju se mora nekaj spremeniti.

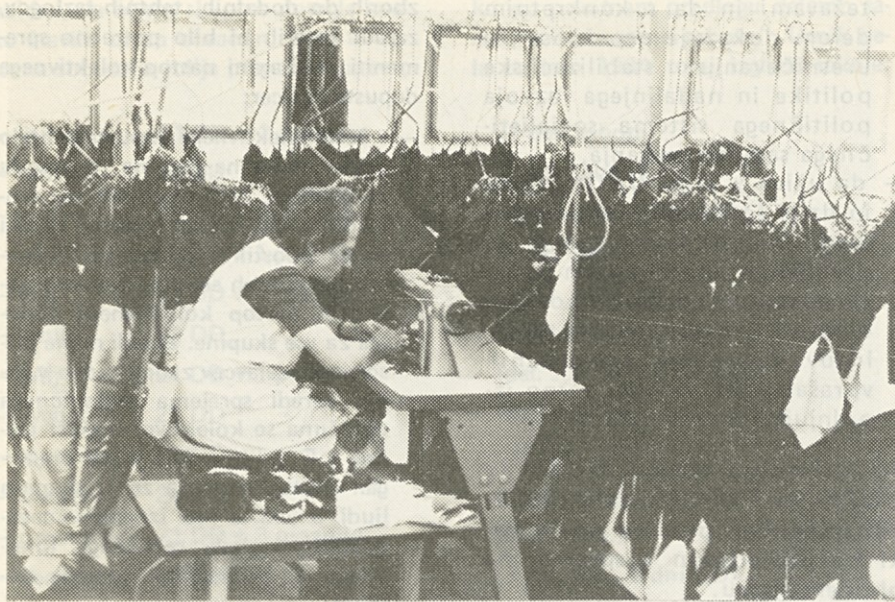
Ob pogovoru s skupinovodji se pride do zaključka, da s takšnim stanjem nikakor niso zadovoljni, da pa pobuda za spremembe mora priti od zgoraj.

Ker je pomanjkanje znanja za nastajanje napak bistvenega pomena, predlagamo delovnemu vodstvu, da si skupinovodje to znanje izpopolnijo.

Skupaj s sodelavci iz priprave dela, ki

so odgovorni za tehnološke in mikro-organizacijske plane, se izpelje poučevanje. Po generalni temi “preprečevanje je boljše kot zdravljenje” se morajo do sedaj veljavne metode v šivalnici preveriti.

V analizi operacije, ki bi morala biti baza za bodoči trening, se polaga pozornost vsakemu gibu, ki omogoča kvaliteto. Pri razvoju novih metod imajo prednost varnostni gibi. Povsem ja-

Kvaliteta stane manj . . .

sno pa je, da je mogoče poleg kvalitete povečati tudi učinek. Vsakemu je jasno, da sestavljanje šiva z vodilom s spremenjenimi ustavitvami lahko izboljšamo kvaliteto in kvantitativno.

Če imajo torej skupinovodkinje izostren čut za take odvisnosti, če imajo veselje za razvoj novih metod in če so spoznane s skrivnostjo delovnega treninga, so poleg tehničnega vodstva sposobne voditi razvoj v prvi smeri, bodo lahko skupinovodkinje svoje novo pridobljeno znanje uporabile pri uvedbi vsakega novega modela pri delavkah — z veliko večjim učinkom kot do zdaj — pojasnile bodo lahko posamezne gibe, ki so za osiguranje kvalitete nepogrešljivi. Nekaj tednov po koncu šolanja se vidno pokažejo spremembe.

Drugi del predhodne tabele potrjuje, da so skupinovodkinje dosegle učni cilj izobraževalnega ukrepa. Pri tem so se prepričale o tem, da se kvaliteta v proizvodnji izgotovljenih komadov omogoči daleč najsigurneje če se uvedejo varnostne metode in se le-te nadzorujejo. Njim je znano, da bo to uspešno, če se bo delovna metoda delavk izboljšala in nadzorovala. Le tu in tam bodo še vzele v roke kak komad in ga kontrolirale. Večji del dneva so zaposlene s treningom svojih delavk. Kljub temu se napake ne bodo popolnoma odpravile, tudi če bodo motivirane delavke delale z vso koncentracijo. Različni materiali in pogosta menjava modelov veliko zahtevajo od njih.

Ravno zaradi tega je vsak delavec sam odgovoren za kvaliteto svojega dela. Pred začetkom treninga nam mora biti jasno kot pri analizi posameznega

dela in v času treninga — se mora delavcu nedvomno to reči.

Zopet smo na interesantni točki — razviti miselnost.

Nadaljevanje nalog in bogatenje nalog deluje, če se pravilno razume, k razbijanju monotonijske. Izplača se preizkusiti, kako uvajane metode lahko pozitivno vplivajo na postopek kontrole. Poleg tega se stopnjuje z odgovornostjo za delo tudi interes za delo in skrb za kvaliteto je vzbujena.

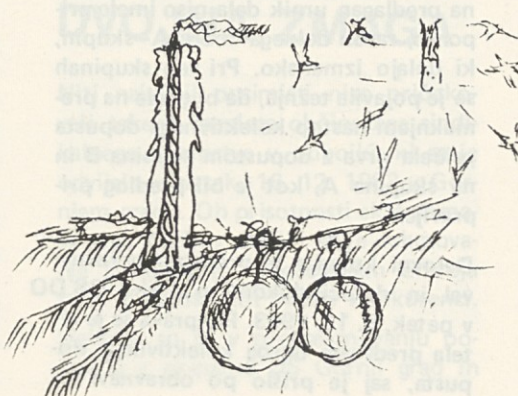
Pazite!

Od faze uvajanja se vidi, kako ta nova oblika zagotavljanja kvalitete očitno manj stane kot stari način kontrole kvalitete.

Kdor gre dosledno po tej poti, omogoči s takim poučevanjem vseh delavcev enakomerno in stabilno kvaliteto na visokem nivoju. Ne glede, če ste to pot že preizkusili ali če jo šele začnete, vam želim srečno roko.

Izveček je s predavanja Fritza Baeblerja na Tehnični akademiji v Hohensteinu v ZRN, objavljenega v reviji *Bekleidung und Wäsche*.

Ivanka Šaponjič

POGLED NAZAJ

POSLOVNO POROČILO
k bilanci dne 31. 12. 1960

Podjetje je registrirano pri Okrožnem gospodarskem sodišču v Celju, pod št. Rg III 39/3 Fi 425/59 in sicer dne 30/7-1959. To podjetje je nadaljevanje podjetja Krojaštva in šiviljstva Mozirje, ki obstoja od leta 1948. Odločbo o preimenovanju je izdal ObčLO Mozirje št. 05/5-KO-242 z dne 9/7-1959.

Predmet poslovanja: splošne krojaške usluge in izdelava konfekcije.

Podjetje se naglo širi posebej v pravcu konfekcije in je temu primerna s pomočjo ObčLO Mozirje pridobilo potrebna osnovna sredstva, odnosno kredit, ki znaša din 1.611.630.— Za ta denar je podjetje nabavilo moderne električne šivalne stroje in preusmerilo konfekcijsko proizvodnjo na tekoči trak. Tak sistem dela omogoča borbo z ostalimi podobnimi podjetji. Ostale investicije, ki bodo potrebne, bo podjetje izvršilo iz lastnih sredstev.

Ker se je podjetje razširilo in dobilo naročila za daljše termine, ki zahtevajo večjo zalogo raznega materiala, je podjetje si oskrbelo investicijski kredit za obratna sredstva v višini 1.000.000.— din, ker pa spričo vedno večjih naročil tudi to ni zadoščalo, smo najeli še dopolnilni kredit za nabavo materiala. Nadalje smo koristili kot obratna sredstva tudi nerazporejena sredstva, ki znašajo na koncu leta 1.002.969.— din. Iz tega je razvidno, da je podjetje imelo v poslovnem letu okoli 3.000.000.— din obratnih sredstev.

Z vsestranskim požrtvovalnim delom glede celotnega kolektiva, ki se je zalagal, da je postavljene naloge točno izvrševal. Ker je finančno stanje že v polletju dobro kazalo, so se bivše skrajno nizke plače spravile na normalo in bil je izplačan tudi dobiček. Ravnotako je podjetje delilo nagrade ob dnevu republike.

Kakor je razvidno iz ZR, je podjetje ustvarilo prometa v višini 18.014.044.— din. Ta realizacija pomeni, da se je promet zvišal za 2000 %, kar pomeni faktor 20, nasproti prejšnjim letom. Temu primerni so z druge strani stroški, ki znašajo 16.777.810.— din. Tudi delovna sila se je temu primerno zvišala in kolektiv danes šteje 15 članov, tako, da odpade na enega člana kolekti-

va bruto prometa din 1.200.000.— din. To je zelo velika cifra, ki bi se nekoliko znižala, če upoštevamo, da smo zaposlovali tudi delovno silo na domu. Za taka dela je podjetje v teku poslovnega leta izplačalo din 471.448.—. S to potezo je vodstvo podjetja zaposlilo delovno silo, ki dela na domu v glavnem pa gospodinje, šivilje, ki so si s tem poboljšale gnotni položaj.

Podjetje je seveda imelo pri takem razvoju precej težav, ki jih je vodstvo pravočasno odpravilo. Razvoj podjetja je pač terjal in diktiral pogoje, ki jim kolektiv po prejšnjih izkušnjah ni bil kos, vendar z zalaganjem so prebrodene težave in bo v nadaljnjem poslovanju imele pravilne odnose do posameznih ovi-rah.

Ob zaključku poslovnega leta je podjetje iz presežka dohodka delilo dvakrat plače nad plačami, a v nerazporejena sredstva je ostalo din 823.033.—. Ta znesek bo podjetje v letu 1961 preneslo v svoje sklade po potrebi in po zakonitih predpisih.

Ob koncu poslovnega poročila ugotavljamo, da smo opravili v kolektivu dokaj pomembno delo, ki ima svoj izraz v dobrem finančnem stanju, a k temu je pripomogel celotni kolektiv, kakor tudi nepristransko zalaganje vodilnih uslužbencev.

V Mozirju, dne 31/12—1960

Poslovodja:
Matko Vlado

VOLITVE V IO OOZS

Minili sta dve leti odkar smo v prostorih jedilnice izvolili izvršne odbore OOZS. Po preteku mandatnega obdobja ugotavljamo, da sta oba uspešno delovala. Zlasti se je aktivnost povečala v zadnjem četrtletju, ko se poleg ostalih akcij pospešeno pripravljamo na nove volitve.

S pripravami smo pričeli že v mesecu novembru, vrh vseh priprav pa je mesec december, ko bomo na občnem zboru tudi izvolili novo izvršna odbora OOS. Pri kadrovanju v nove IO smo težili za tem, da bi bili zastopani v njih tako predstavniki mladine, člani OOZK ter nekaj tudi članov starih IO. Seveda pa je potrebno pri kadrovanju upoštevati tudi:

— da se zna potencialni kandidat uspešno spopasti s sedanjimi

težavami in da s konkretnim delom dokazuje uspešnost pri uresničevanju stabilizacijske politike in nadaljnega razvoja političnega sistema socialističnega samoupravljanja,

— da uživa v svoji sredini ugled in da je že s svojim dosedanjim družbenopolitičnim delom in družbenim angažiranjem dokazal zavzetost in sposobnost sodelovati pri oblikovanju predlogov za rešitve posameznih vprašanj, ter da odgovorno izpolnjuje sprejete naloge.

Po uskladitvi mnenj OOZS in OOZK ter OOZSMS smo pripravili dokončen predlog novih IO, ki bo posredovan v sprejem na občnem zboru.

Upamo, da bo novi IO glede na svojo sestavo v prihodnjem dvoletnem obdobju vsaj tako uspešno delal kot dosedaj in s tem pripomogel tudi k večjemu zadovoljstvu med delavci, obenem pa tudi zagotavljal izvajanje samoupravljanja, da ne bo prihajalo do raznih konfliktnih situacij, oziroma, če bo do njih prišlo, da se bodo le-te poskušale rešiti znotraj DO. Seveda pa bosta za takšne uspehe potrebna angažiranje vseh članov IO in tesno sodelovanje z ostalimi DPO in strokovnimi službami v DO.

DELOVNI KOLEDAR ZA LETO 1984

Osnutek delovnega koledarja za prihodnje, prestopno leto je bil dan v razpravo v vse delovne sredine že v začetku oktobra t.l. Poleg tega je bil v predlagani obliki obravnavan na delavskem svetu TOZD Mozirje in nato na zborih delavcev. Posamezne skupine na predlagan urnik dela niso imele pripomb, razen delnega zbora A—skupin, ki delajo izmensko. Pri teh skupinah se je pojavila težnja, da bi glede na premaknjeni nastop kolektivnega dopusta pričela prva z dopustom skupina B in ne skupina A, kot je bil predlog pripravljen.

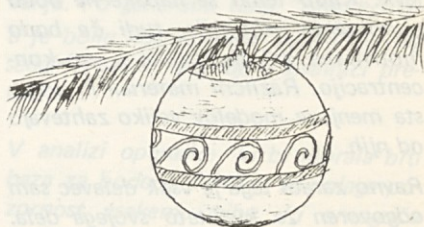
Delovni koledar je ponovno obravnaval in določil dokončno obliko DS DO v petek, 9. 12. 1983. Razprava se je vrтела predvsem okrog kolektivnega dopusta, saj je prišlo po obravnavi na

zborih do dodatnih, tehtnih razlogov, zaradi katerih bi bilo potrebno spremeniti predlagani nastop kolektivnega dopusta in sicer:

- v času kolektivnega dopusta se bodo vršila zaključna dela na toplovodu in likalnici, zato mora biti vsa proizvodna hala prosta najmanj 14 dni
- da bi zadostili 1. zahtevi po 14-dnevni pavzi vseh skupin, moramo poto- enotiti nastop kolektivnega dopusta za vse skupine. Zaradi nujne prisotnosti delavcev zadnji teden v juliju zaradi sprejema periodičnega obračuna se kolektivni dopust prične s 5. julijem, kot je bil predlagan nastop dopusta za 1. skupino ljudi. S tem se tudi izognemo nezadovoljstvu glede različnega (prejšnjega ali poznejšega) nastopa dopusta.
- TOZD Šoštanj zaradi tehničnih razlogov ne more nastopiti dopusta več kot 3 dni po nastopu dopusta delavcev v Mozirju, trije dnevi premika pa ne predstavljajo bistvene spremembe, zato tudi TOZD Šoštanj prične z dopustom 5. 7.

Problem zasedenosti počitniškega doma, zaradi katerega je bil tudi predlagan premaknjen nastop kolektivnega dopusta, bomo reševali tako, da se bo prijavljenim za 1. izmeno omogočil nastop dopusta 1. julija, zadnji izmeni pa podaljšanje dopusta za 3 dni, kot bo trajala izmena. Na DS DO se je namreč pojavila težnja, da izmene v Maslenici ne bi trajale več 10, temveč le 7 dni.

Poleg omenjenega se je pojavila še zahteva vodilnih v TOZD, da glede na to, da večini zaposlenih konec leta ostaja še veliko dopusta, ki ga potem zelo težko izkoristijo, v kolektivni dopust zajamemo najmanj 16 dni letnega dopusta. Tako je bil po daljši razpravi enoglasno sprejet dokončni urnik dela za prihodnje leto z enotnim nastopom kolektivnega dopusta od 5. julija do vključno 24. julija (14 delovnih dni), 2 dni KD pa se koristita v decembru. V juliju tako glede na enotni nastop KD ostane na razpolago samo ena sobota, ko bi morali delati zjutraj in po-

poldne, da bi vse skupine dosegle enako število ur za obračun. Zato se delovna sobota iz julija prenese v marec,

— januar	21 DD + 2 praznika	(1 del. sobota)
— februar	23 DD	(2 del. soboti)
— marec	23 DD + solid. sob.	(2 del. sob. — ena solid.)
— april	21 DD + 1 praznik	(2 del. sob.)
— maj	22 DD + 2 praznika	(1 del. sob.)
— junij	23 DD	(2 del. sob.)
— julij	21 DD + 1 praznik	(del. sob. ni, 14 dni KD)
— avgust	23 DD	(del. sob. ni)
— september	22 DD	(2 del. sob.)
— oktober	24 DD	(1 del. sob.)
— november	21 DD + 3 prazniki	(2 del. sob.)
— december	21 DD	(3 del. sob., 2 dni KD)
Skupaj:	265 DD + 9 praznikov	(18 del. sob. od tega ena solid., 16 dni kolektivnega dopusta)

Skupaj ur za obračun: 2192

Potrebni fond ur za prihodnje leto: 366 dni — 53 nedelj = 313 dni
313 dni x 7 ur = 2191 del. ur

Vida Skok

RAZMIŠLJANJE O OBOROŽEVALNI TEKMI

Ali je kdo od velikih politikov, ki krojijo usodo vsega človeštva, že kdaj pomislil, kakšna bi bila naša zemlja po jedrski vojni? Je kdo pomislil, koliko nedolžnih ljudi vsak dan izgubi najdragocenejše — svoja življenja; koliko otrok ostane brez staršev, koliko domov je porušenih?

In zakaj vse to? Nesmiselnost vojn, prelivanje krvi, je bila tema že neštetim pogovorom med politiki vsega sveta. Rezultat? Še vedno divjajo vojne, še vedno umirajo nedolžni!

Zakaj je vse to potrebno? In tekma v oboroževanju obeh velesil. Danes imata obe državi že toliko orožja, da lahko dvajsetkrat uničita svet. Le zakaj jima je potrebno toliko, saj bo vendar že prvič vse uničeno, kaj bo s tistimi devetnajstimi ostanki?

Ne morem razumeti ljudi, ki so odgovorni za vse to. Kaj nimajo tudi oni družin, otrok, svojcev? Kaj nikoli ne pomislijo, kako čutijo tisti, ki izgubijo svoje drage v vojni vihri? Kaj ne vedo, da tudi njih lahko prizadenejo posledice tega nesmiselnega oboroževanja. Ne, vsega tega preprosto ne razumem. Le kam gledajo vsi ti ljudje na visokih položajih, da ne vidijo, kako drvi svet v pogubo? Ne ganejo jih niti množične mirovne manifestacije proti nameščanju novih jedrskih raket v Evropi.

ko po prvotnem predlogu delamo samo "solidarnostno soboto". Urnik dela za leto 1984 torej izgleda takole:

Le kakšno čudno bitje je človek? Še osel gre samo enkrat na led, človeka pa usoda Hirošime ni nič izučila. Še naprej se uničuje v slepem boju za prevlado v svetu in se vedno znova oborožuje. Pri tem pa le malokdaj pomisli, da bo s tem uničil ne le svojega sovražnika, temveč tudi sebe.

Vem, da moje razmišljanje ne bo obrodilo sadov. Nikoli ne pridem do pravih odgovorov na vprašanja, ki si jih zastavlja veliko ljudi, ljudi, ki vidijo tudi v prihodnjost. A kaj moremo mi, „navadni“ ljudje, proti tistim, ki držijo usodo sveta v svojih rokah?

SASA

NEPRIČAKOVANA DVOJNA ZMAGA

Niti največji optimisti niso pričakovali takega razpleta občinskega sindikalnega prvenstva v odbojki, ki se je odvijalo v petek, 16. 12. 1983 v Gornjem gradu. Ob prisotnosti ekip domačih vseh OZD v občini se je tekmovanje končalo z zmago slavjem Elgroja tako v ženski kot moški konkurenci.

Dekleta so se v predtekovanju pomerila z ekipama OŠ Gornji grad in

Glin Nazarje. Obe ekipi so požrtvovalna dekleta premagala brez težav in se uvrstila v finale. V 2. skupini so poleg ekipe Kovinarstva iz Ljubnega nastopale še predstavnice SO Mozirje, ki pa so s favoriziranimi Ljubenkami gladko izgubile z rezultatom 2 : 0. Nato nestrpnost pred finalnim obračunom. Večkratne prvakinja, predstavnice Kovinarstva so potihoma upale na ponovno zmago, članice ekipe Elgroja, ki so bile doslej standardno druge, pa so obljubile zagrizen boj. Končno se je tekma pričela, nervoza je popustila, igra je stekla. Takoj se je pokazalo, da zmaga ne bo vprašljiva, saj so bile predstavnice Elgroja za razred boljši nasprotnik in tako z dobro igro v polju in na mreži ter z odličnimi servisi gladko dobile igro s 15 : 5 in 15 : 2. Tako je bil osvojen prvi pokal, ki ga prireditelj poklanja v trajno last.

Vesetje je bilo toliko večje, ko so tudi fantje, ki so v predtekovanju igrali s Cinkarno (2:0) in v polfinalu s favorizirano ekipo Glin Nazarje (2:1) prišli v finale. Tudi finalni obračun pri moških je potekal v znamenju Elgroja in Kovinarstva iz Ljubnega. Prvi set so brez problema dobili igralci naše DO, medtem ko so v drugem igralci Kovinarstva povedli že s 7 : 0, nakar so se naši fantje zbrali in z borbeno igro v polju in z odločnimi akcijami na mreži premagali željene „kovinarje“. S tem je tudi drugi pokal zaslužen pripadel Elgroju.

Tako se je prireditelj, ki jo je spremljala vrsta zapletov pred pričetkom tekmovanja, končala z zmago slavjem naših ekip. Vsekakor pa pri tem ne bi smeli obstati. Veliko možnosti imamo, da kvaliteto igre še izboljšamo, morda s tekmovanji med posameznimi skupinami in drugimi OZD znotraj občine in panoge. Na zadnjem tekmovanju dosežen lep uspeh naj nam bo vzpodbuda, da odbojko v naši DO populariziramo in s tem pridobimo večje število sodelujočih.

Za požrtvovalno igro na tem prvenstvu velja pohvaliti vse nastopajoče in sicer:

ženska ekipa:	moška ekipa:
Žager Alenka	Kopušar Simon
Potočnik Ida	Šemenc Brane
Jerič Andreja	Hren Franc
Stermšnik Martina	Železnik Mitja
Bitenc Bojana	Fužir Igor
Pahovnik Marta	Vovk Boris
Venek Marija	Vodeb Jože
Skok Vida	Krajnc Vili

Vida Skok

ALI VESTE ...

...KAJ...

...PREDSTAVLJAJO OLIMPIJSKI KROGI?

Simbol olimpijskih iger je zastava s petimi krogi različnih barv, ki predstavljajo pet celin. Mednarodni odbor za olimpijske igre je sprejel ta simbol, ki predstavlja vesoljnost športnih iger, od katerih ni mogoče izključiti nobene rase, nobene kaste, nobenega družbenega reda. Modri krog predstavlja Evropo, črni Afriko, rumeni Azijo, rdeči Ameriko in zeleni Oceanijo. Na teh pet celin sije eno samo sonce, ki ga simbolizira olimpijski ogenj, ki gori ves čas trajanja olimpijskih iger. Prve igre z boji in tekmami so nastale leta 776 pred našim štetjem na Poleponezu v Grčiji. Športna srečanja, kakršna so bila prvotno v bližini Olimpije, so ohranila ime olimpijske igre. Dolgo časa so jih prirejali vsaka štiri leta, nato pa so jih opustili. Francoz Pierr de Coubertin je leta 1896 uspel obnoviti to tradicijo. Prve moderne olimpijske igre so bile v Atenah. Tudi leto 1984, v katerega vstopamo, je olimpijsko leto, ki pa je za nas še izredno zanimivo in vznemirljivo, saj se bodo zimske olimpijske igre odvijale v našem Sarajevu.

...KJE...

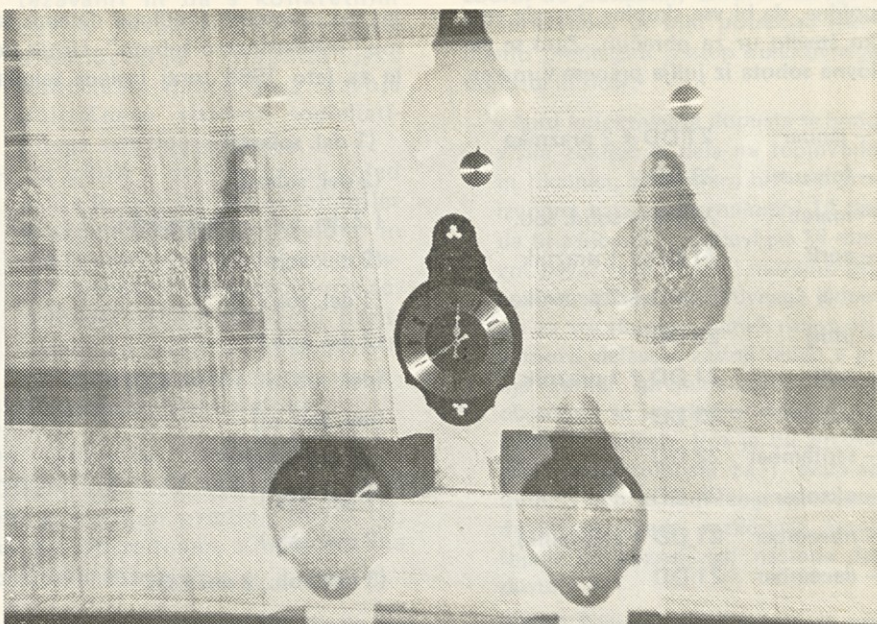
...SIJE 'POLNOČNO SONCE'?

Zemeljska os je glede na četvero letnih časov v različnem položaju proti soncu. V Arktiki in Antarktiki imajo zato več mesecev po vrsti „polnočno sonce“. Gre preprosto za to, da sonce vseh 24 ur dneva ne izgine z neba. V polarnih predelih traja takšno stanje več mesecev na leto; zlasti je pojav izrazit v juliju in avgustu na severu ter v januarju in februarju na jugu. Med obdobji celodnevne sonce se v te zaledenele predele vrne življenje. Ker se sneg tali, se razvijejo mahovi in trava; tako dobijo živali kaj za pod zob. Ta čas se vrnejo tudi črede divjih jelenov in družine tuljenjev. Turisti, ki prihajajo na Severni rt na Norveškem občudovati „polnočno sonce“, si morajo zavezati oči, če hočejo zaspiti.

...ZAKAJ...

...SE ROKUJEMO Z DESNICO?

Rokovan je star običaj in pomeni, da si ljudje, ki si sežejo v roke, izražajo prijateljstvo. Rokovanje je hkrati dokaz medsebojnega zaupanja. Z desnico se rokuje zato, ker je pri večini ljudi ta spretnejša od leve.

Še nekaj ur in staro leto se bo prelevilo v novo. Le kaj nam bo prineslo?

Včasih sežemo dobremu prijatelju v roke z levico, češ, da je ta „od srca“. No, največkrat se ljudje rokujejo z desnico. Takšno rokovanje ni prav nič manj pristržno in toplo. Tak način rokovanja izvira iz viteških časov. Ko sta se dva viteza spoznala, sta se morala rokovati z desnico in sta s tem do-

kazala dober, pošten namen: desna roka je vedno držala orožje — za rokovanje torej ni bila oborožena. Verjetno je ta običaj začel veljati, ko je neki nepošten vitez stegnil levico, medtem ko je z desno roko mahnil drugega po glavi.

RAZMIŠLANJA OB PRIHODU V NOVO LETO

Bliža se konec leta, zato smo poiskali nekaj naših sodelavcev, da nam ob tej priliki povedo, kako so preživeli leto 1983 in kaj si žele in pričakujejo v letu, ki prihaja.

VODEB JOŽE — Pri nas se je zaposlil letos maja. Prej je bil zaposlen v Celju pri Finomehaniki. Zelo dobro se je vživel v novi, zlasti še ožji delovni sredini, v skladišču gotovih izdelkov. Pravi, da se tu tako dobro počuti, da s prejšnjo zaposlitvijo sploh ne bi zamenjal. Je tudi aktiven član našega nogometnega kluba Elcroj.

Leto, ki se izteka, je bilo zelo delovno in velikokrat so morali kar pošteno poprijeti za delo tudi izven rednega delovnega časa, da je bilo blago pravočasno pripravljeno za trg.

In njegove želje za prihodnje leto: da bi prodali veliko hlač in temu primerno tudi zaslužili.

ČEPLAK ANČKA — V Elcroju je zaposlena že od leta 1970 in to v likalnici. Delo je kar naporno, sploh še, ker je treba osem ur stati in jo včasih pošteno bolijo noge. Poleg tega pa je kljub klimi napravam precej vroče. Težko že čakajo obljubljene nove likalne stroje.

Upa in z njo tudi njene sodelavke, da v prihodnjem letu ne bi bilo treba delati toliko nadur kot letos. Vsem pa želijo veliko sreče v novem letu 1984

FARBAŠ VERA — Že deset let je zaposlena v krojilnici. Zadovoljna je z delom, s „plačo“ in sploh. Sicer pa vsi vemo, da smo letos kljub različnim težavam, dobro delali. Edino kar jo teži na delovnem mestu, so visoke norme pri izvozu.

V novem letu si želi mir in zdravje.

Vsem se v željah za srečo in uspeh v novem letu 1984 pridružujemo tudi mi.

Telovadba med delovnim časom

Pred dobrim letom smo uvedli telovadbo v proizvodni hali. Sprva se je zanjo navdušilo mnogo delavk, kasneje pa je vnema popustila. K temu so delno pripomogle tudi tiste delavke, ki se ne vključujejo v telovadbo in takrat še bolj hitijo šivati. Le-te se ne zavedajo, kako je telovadba koristna za zdravje, posebno še, če leta in leta dela delavec v prisiljenem položaju. Ugotavljamo, da zaradi sedečega dela

mного delavk boleha na hrbtenici. Iz hrbtenice se bolečine razširijo tudi na roke in noge in to ovira delavke pri delu.

Telovadbo med delom so priporočili zdravniki medicine dela. Poživitev hrbtne obtoke zelo ugodno vpliva tudi na živce. Zaradi navedenega priporočamo prav vsem delavcem, da se vključijo v telovadbo, ki jo zvonec še vedno vsak dan vztrajno najavlja.

NAJDALJŠA NOČ V LETU

Prve snežinke nas opozarjajo, da je zima tu, s tem pa tudi prihod dedka Mraza in z njim novega leta. Priprave na najlepšo in najdaljšo noč v letu nas čedalje bolj vznemirjajo.

V Rdeči dvorani v Velenju bomo znanci in prijatelji praznovali obletnico poroke in pričakali novo leto. V dvorani doslej nismo bili razočarani, vedno smo se ob dobri glasbi prijetno zabavali. Ponovno se bomo zavrteli ob zvokih znanih melodij in se dokončno razgibali v disco klubu. Praznovanje v Rdeči dvorani je prijetno že zato, ker srečaš stare znance in prijatelje, ki jih zaradi tekme s časom le redkokdaj vidiš.

Novoletna noč je noč, ki ni obremenjena s težavami in skrbmi, je samo pozaba vsega slabega v preteklem in

hrepenenje po lepem v prihodnjem letu.

Manja

Zveni kot propaganda in namig vsem, ki še ne vedo, kje bodo pričakali novo leto.

VOŠČILO ZA NOVO LETO 1984

Kaj naj vam voščim v tem letu?

O nas se širi glas po vsem svetu, ker začelo se bo olimpijsko leto.

Denarja cele vreče,

še več zdravja in osebne sreče!

Ker v preteklosti preveč smo porabili, spet pasove bomo zategnili.

Za stroje bomo pohiteli smelo,

izhod iz krize je samo še delo!

V miru, slogi še naprej živimo, boljši, ne dražji svet si zaželim!

Irena Dobnik

Z NARAVNIMI SREDSTVI

DO LEPOTE

Od nekdaj je bil človek blizu naravi in tesno povezan s svetom zelišč. Zdravilno moč zelišč so poznali že v Egiptu, Perziji, Indiji, v Rimu in na Kitajskem. Veliki zdravnik stare Grčije Hipokrat je napisal prve knjige o zdravilnih zeliščih in mnoga njegova spoznanja veljajo še danes.

V knjigah iz srednjega veka je navedenih tudi veliko nasvetov in receptov o blagodejnem učinku zelišč ter zapisanih mnogo izkušenj o zdravilnem učinku narave. A šele nagel razvoj kemije in tehnologije je omogočil analizirati zelišča in ugotoviti njihovo kemično sestavo. Toda še danes niso znane vse njihove sestavine. Strokovnjaki jih še vedno raziskujejo in kljub njihovem velikemu prizadevanju je raziskana sestava le 5 % zelišč. Kemijska sestava je znana za 4000 zdravilnih zelišč od 800.000, kolikor jih je znanih na svetu (1977). Z razvojem znanosti, zlasti kemije, so nastopili zmagoslavljeni pohodi sintetični preparati in veliko število

strokovnjakov je črtalo mnoga zelišča iz zdravniške in farmacevtske uporabe.

Toda pokazalo se je, da zdravilna zelišča ne smejo ostati pozabljena in zanemarjena. Vedno bodo pomnenila pomembno sredstvo za neposredno uporabo ali za pripravo najrazličnejših preparatov, med drugim tudi za kozmetične za nego našega telesa.

KOŽA

Naše življenje se začne z mehko, gladko in svileno kožo dojenčka. Koliko pa se nas lahko pohvali z lepo kožo še pri tridesetih? Večina nas gleda na kožo – največji organ, ki pokriva telo od glave do nog – kot na nekaj danega. Vendar je tudi koža, podobno kot vsak drug telesni organ moč zlorabiti, izčrpati in preobremeniti. Čim starejši smo, tem slabša postaja. Če pa smo tako srečni, da imamo lepo in čisto kožo, takšno, ki šele začenja izgubljati prožnost in tisto popolno tekočin-

sko ravnovesje, ki je značilno za zelo mlado kožo, potem zares še ni prepozno, da jo začnemo intenzivno negovati. Podobno kot vsak drug živ organ, se bo tudi koža odzvala skrbni negi. Najpomembnejši znak za lep videz je koža; kako jo čistimo, kako skrbimo zanjo s telovadbo, pravilno hrano in pijačo – vse to opredeljuje zunanost, ki jo kažemo drugim.

To in še druge vrste nege kože veljajo tako za moške kot za ženske. Kožo, kakršno nam je dala narava, sicer ne moremo spremeniti, pač pa z vsakdanjo jutranjo in večerno nego lahko pripomoremo, da ostane zdrava in čista.

Koža kot obrambni plašč varuje človeški organizem pred škodljivim delovanjem zunanjih dejavnikov, tudi pred svetlobo in UV žarki, s pigmentom melaninom. Vpliva tudi na notranjost in splošno zdravstveno stanje. Deluje kot varovalo celotnega organizma, kot čutilo in organ, ki uravnava telesno toploto ter tvori pregrado med zunanjim svetom in našo notranjostjo. Pri spremembah v notranjosti organizma vidimo odsev tudi na koži. Že sama barva kože nas opozori na to. Bledolichni ljudje boleha za notranjo boleznijo, slabokrvnostjo, zlatenica pa spremlja jetrne bolezni. Tudi vnetja ledvic in drugih notranjih organov ter nekatere novotvorbe spremenijo barvo kože. Na koži odseva utrujenost, nerazpoloženje, živčna napetost in duševna preobremenjenost.

Bivanje v zaprtih in zadimljenih prostorih, ponočevanje s čezmernim uživanjem alkohola in kajenjem puščajo na koži posledice. Na koži se kaže naše duševno življenje: veselje in žalost, bolečina in groza, upanje in pričakovanje, notranja uravnovešenost in odpoved; vse kar človek doživlja v življenju dan za dnem. Koža je tisti organ, ki najbolj pripomore k lepoti človekovega telesa. Včasih pa je težko potegniti ostro mejo med bolešno in zdravo kožo. Če samo pogledamo brazde in gube na obrazu: nastanejo zaradi neelastičnosti kože, ker propadajo elastična vlakna. To pa je že znak bolezenskega dogajanja. Zdrava in lepa koža je odvisna od pravilne nege in splošne higiene. Tudi zdravje je odvisno od pravilno negovane kože. Veliko več je ljudi, ki se morajo neprestano boriti za zdravo kožo in lep videz. S kozmetičnimi sredstvi pa skušamo zakriti spremembe na koži, ki človeka kazijo, paziti pa moramo, da ne škodujemo zdravju. Kakšen bo naš zunanji videz je precej odvisno od nas samih. Brez stalnega truda ne bo uspeha.

NOVOLETNA NAGRADNA KRIŽ 192/1983

COBISS

	SREČNO VAM ZELI ELKROJ	DEL ROKE	STROKOV- NJAK ZA VINA	SKUPNO INE ZA SAMOSTI PRIDEVNIK	KRAJ RI- SIDU - SRBIJA	TRETA ČRKA	OLIKA	
0AŽA				3			SLAVKO KOLAR	
							OVOJ	
ETILAKO VINSKI CVET	6					IBSENOVA DRAMA BIVŠI TEDNIK		
POŠTOSKI STROJ VLAKA		4					1	TOMOŠOV AVTO
PREDLOG MORSKI BOG		VIR ENERGIJE PROTI PREVODNIK						
12			12		DARUVAR	DELEC SNOVI AMORETI	17	
OLGA ZAIČ		GRAM STARO PREDILO		DELNICE MAKARSKA		PESMITVE MALIK		5
ZNAK ZALOSTI			NEM. Ž. INE MEŠTO V J. FRANCIJ			2		
DINJA	8		14		PREDLOG OBREŽJE		ROMUNIJA NORVEŠKA	UMRLI INDIJSKI PREMIER LAL
REPUB. V ZAH. AFRIKI				PESNICE ZUPANCI PIJACA ST. SLOVANOV			ŠUMNIK STARO GR. KIPAR MEC. DISKA	
AVTO						15	MATKO ANA HRANA ZA RIBE	9
PRIPoved CRtica AM. PEVKA DIANA		13			DOBA EPDHA	JADRAN. OTOK AFRIŠKI VELETOK		
D				7 KRAJ V SLOVENSKIH GORICAH NISTER				16
PREDLOG		AMPER ZO ČRKA	ŠTAJERSKA METROPOLA RIM. ENA				10	
KRČHAR					IRANSKO NOHAJSKO PLEME V RUŠICI			11

GESLO :

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----	----	----	----	----	----	----	----

1. nagrada 1.000 din

2. nagrada 500 din

3. nagrada 200 din

Rešitve oddajte do 10. januarja!